

ZINI SAVAS TIESĪBAS

Strādājot Amerikas Savienotajās
Valstīs, jums ir tiesības

Nacionālais cilvēku tirdzniecības palīdzības tālrunis
(*National Human Trafficking Hotline*)

1-888-373-7888 (ASV teritorijā)

SŪTIET ZIŅU AR TEKSTU "HELP" UZ 233733 (Savienoto Valstu robežās)
VAI SŪTIET E-PASTU UZ HELP@HUMANTRAFFICKINGHOTLINE.ORG

ZINI SAVAS TIESĪBAS

Atrodieties Amerikas Savienotajās valstīs, jums ir tiesības:

- Saņemt godīgu samaksu
- Strādāt veselīgā un drošā darba vietā
- Saņemt palīdzību no arodbiedrībām un organizācijām, kas specializējas imigrācijas un darba tiesībās
- Pamest darba vietu, ja darba vide nav droša
- Nepakļauties diskriminācijai, seksuāla rakstura uzmanības izpausmēm un seksuālai izmantošanai

Aicinām apmeklēt vietni **MigrantWorker.gov**, lai lasītu plašāku informāciju par darba ņēmēju tiesībām.

JĀ PĀRKĀPTAS JŪSU TIESĪBAS, SAZINIETIES AR
NACIONĀLO CILVĒKU TIRDZNIECĪBAS PALĪDZĪBAS TĀLRUNI
(*NATIONAL HUMAN TRAFFICKING HOTLINE*) 1-888-373-7888 (ASV),
SŪTIET ZĪNU AR TEKSTU "HELP" UZ TĀLRUŅA NUMURU 233733 (ASV)
VAI Ē-PASTU UZ ADRESI NHTRC@POLARISPROJECT.ORG.

NEATKARĪGI NO JŪSU IMIGRĀCIJAS STATUSA, ZVANI IR ANONĪMI,
KONFIDENCIĀLI UN DROŠI. VIENMĒR IR PIEEJAMI APMĀCĪTI SPECIĀLISTI,
LAI PALĪDZĒTU VAIRĀK NEKĀ 200 VALODĀS. PLAŠĀKU INFORMĀCIJU
LASIET VIETNĒ **WWW.TRAFFICKINGRESOURCECENTER.ORG**

Ja radusies ārkārtas situācija un apdraudējums, zvaniet policijai pa tālruni 911 (ASV). Informējiet policiju par ārkārtas situāciju, savu atrašanās vietu un tālruņa numuru, no kura zvanāt. Nepieciešamības gadījumā ir pieejama tulka palīdzība.

Ja plānojat saņemt A-3, G-5, H, J, NATO-7 vai B-1 mājstrādnieka neimigrācijas vīzu, šī brošūra jums tiks iedota:

- piešķirot vīzu (ja nenotika vīzas intervija) vai
- intervijas laikā, kad pirms vīzas izsniegšanas konsulārajai amatpersonai ir jāpārliecinās, ka saņēmat un sapratāt šīs brošūras saturu.

ASV konsulārās amatpersonas vēlas jums palīdzēt izprast jūsu tiesības Amerikas Savienotajās Valstīs un ir pieejamas, lai atbildētu uz visiem jūsu jautājumiem.

Jūs varat saņemt palīdzību arī no savas valsts konsulāta Amerikas Savienotajās Valstīs, izmantojot ASV Darba departamenta konsulārās partnerības programmu (*U.S. Department of Labor's Consular Partnership Program (CPP)*). Izmantojot CPP, jūsu konsulāts var jums palīdzēt - atrast resursus un sniegt atbalstu sūdzības iesniegšanā, ja uzskatāt, ka jūsu tiesības ir pārkāptas. Lai iepazītos ar CPP dalībvalstu sarakstu, apmeklējiet: www.dol.gov/general/migrantworker/support.

ASV Valsts departaments

NEATKARĪGI NO JŪSU IMIGRĀCIJAS STATUSA - JUMS IR TIESĪBAS

Jūsu darba devējs nevar jūs atlaist, slikti izturēties pret jums vai atteikties jums maksāt, ja jūs izmantojat savas tiesības.

JUMS IR TIESĪBAS:

1. Saņemt godīgu samaksu

- Darba devējam ir jāmaksā par visu jūsu paveikto darbu. Vairumā darbavietu jums ir tiesības no darba devēja saņemt ne mazāk kā federālajā likumā noteikto minimālo algu*.
- Jums ir tiesības no darba devēja saņemt vairāk par federālajā likumā noteikto minimālo algu, ja:
 - strādājat štatā, pilsētā vai apgabalā, kurā noteikta augstāka minimālā alga;
 - to paredz jūsu darba līgums / vīzu programma.
 - Jums ir tiesības saņemt samaksu par virsstundām 1.5 stundas likmes apmērā par katru nostrādāto virsstundu, ja strādājat vairāk par 40 stundām nedēļā. Piemēram, ja jūsu algas likme ir 10 ASV dolāri stundā, jums ir tiesības saņemt 15 ASV dolārus par katru virsstundu.
- Ja darba devējs no jūsu algas ietur maksājumus, tas ir atvilkums. Katrs atvilkums darba devējam jānorāda jūsu paziņojumā par ieņēmumiem (piemēram, algas veidlapā (*pay stub*)). Atvilkumus var piemērot pēc jūsu brīvas izvēles, piemēram, par veselības apdrošināšanu, arodbiedrības nodevām vai par noteiktu nodokļu maksājumiem.
- Parasti jūsu darba devējam nav tiesību atvilkt no jūsu algas vai likt jums maksāt par darba formas tērpu, drošības aprīkojumu, nepieciešamajiem instrumentiem, darba piederumiem, aprīkojumu vai personāla atlases izdevumiem. Noteiktu kategoriju vīzu turētājiem ir tiesības uz nodrošinātu bezmaksas dzīvesvietu.
- Jūsu darba devējs nedrīkst jums atriebties, jūs vajāt, iebiedēt vai izturēties pret jums ar negatīvu attieksmi, ja uzdodat jautājumus par atalgojumu, darba laiku un citām tiesībām, iesniedzat sūdzību vai sadarbojaties ar inspektoriem, kas izskata algu un darba laika jautājumus (*Wage and Hour investigation*).
- Atvilkumus no jūsu algas var piemērot pēc jūsu brīvas izvēles, piemēram, par veselības apdrošināšanu vai arodbiedrību nodevām. Tāpat atvilkumus var piemērot arī noteiktu nodokļu apmaksai.

Ja jums ir jautājumi vai bažas saistībā ar algām un darba samaksas izziņām (*pay checks*), zvaniet uz 1-866-487-9243 vai apmeklējiet vietējo Nodarbinātības biroju (*Wage and Hour Office*): www.dol.gov/agencies/whd/contact/local-offices.

* Skatiet informāciju par aktuālo minimālo algu vietnē www.dol.gov/whd/minimumwage.htm

Padoms: Atkarībā no jūsu uzturēšanās ilguma Amerikas Savienotajās Valstīs, jums, iespējams, būs nepieciešama veselības apdrošināšanas polise. Jūs, iespējams, varat saņemt arī finansiālu palīdzību, lai samazinātu veselības apdrošināšanas izmaksas.

2. Strādāt veselīgā un drošā darba vidē

Droša darba vide: Darba devējs ir atbildīgs par drošas un veselībai labvēlīgas darba vides veidošanu.

Apmācības: Jums ir tiesības saņemt no darba devēja informāciju un apmācības par iespējamiem riskiem un apdraudējumiem, par negadījumu un ievainojumu novēršanu, par drošības un veselības noteikumiem jūsu darba vietā. Apmācības organizējamās jums saprotamā valodā.

Nepieciešamais drošības aprīkojums: Jums ir tiesības saņemt nepieciešamo drošības aprīkojumu, piemēram, cimdus vai aizsardzības stiprinājumus un glābšanas virves darbam augstumā, un darba devējam ir jāiemāca jūs pareizi šo aprīkojumu lietot.

Iesniegumi par darba traumām un slimībām: Jums ir tiesības ziņot par traumu vai saslimšanu, kā arī prasīt no darba devēja savu medicīnisko ierakstu kopijas, lai iepazītos ar to saturu.

Sūdzības par apdraudējumu jūsu drošībai un veselībai: Ja uzskatāt, ka jūsu darbs nav drošs vai ir bīstams veselībai, jūs (vai persona, kas jūs pārstāv) varat iesniegt konfidenciālu sūdzību Darba drošības un veselības administrācijai (*Occupational Safety and Health Administration / OSHA*). Ja iespējams, tad uz sarunām ar darba devēju par kaitīgiem darba apstākļiem ieteicams ņemt līdzi vēl kādu citu darbinieku kā liecinieku, kā arī ir ieteicams par savām bažām uzrakstīt īsziņu vai e-pasta iesniegumu, lai saglabātos rakstisks apliecinājums. Ar OSHA inspektoriem jūs varat runāt privāti un konfidenciāli, kā arī varat iepazīties ar pārbaucēju rezultātiem, kas veiktas, lai izvērtētu apdraudējumus darba vietā.

Aizsardzība pret atriebšanos: Jūs drīkstat runāt par apdraudējumu darba vietā. Jums ir tiesības iesniegt sūdzību OSHA, ja uzskatāt, ka jūsu darba devējs jūs soda par to, ka paužat bažas par drošības un veselības apdraudējumiem. Ja uzskatāt, ka tiek sodīts (-ta) par šādu bažu izteikšanu, iesniedziet sūdzību 30 dienu laikā no dienas, kad, iespējams, saņēmāt pret jums vērsto sodu. Plašāka informācija lasāma šeit: www.whistleblowers.gov.

Padoms: Pirms došanās uz ASV, konsultējaties ar viesstrādnieku organizācijām vai bijušajiem viesstrādniekiem. Viņi var jums palīdzēt ar to personu vārdiem vai organizāciju kontakttālruniem, ar ko iespējams sazināties, ja rodas problēmas vai jautājumi pēc iebraukšanas Amerikas Savienotajās Valstīs.

Plašāka informācija par Darba drošības un veselības administrāciju (*Occupational Safety and Health Administration / OSHA*) un darbinieku tiesībām pieejama šeit: www.osha.gov/workers

Medicīniskā palīdzība: Nepieciešamības gadījumā jūs varat apmeklēt ārstu vai medmāsu. Ja, veicot darba pienākumus, iegūts savainojums vai konstatēta saslimšana, jūsu darba devējam ir pienākums apmaksāt jūsu ārstēšanas izdevumu un daļu jūsu zaudētās algas. Pieprasiet visu dokumentu kopijas gan no ārsta, gan no klīnikas vai slimnīcas. Vairumā gadījumu jūs varat prasīt darbinieka kompensāciju tajā štatā, kurā strādājat, jeb - t.i. maksājumu par darba traumām vai saslimšanām. Biroju, kurā vērsties darbinieka kompensācijas saņemšanai, varat atrast šeit: www.dol.gov/agencies/owcp/wc

Mājoklis: Ja jūsu darba devējs nodrošina mājokli, tam jābūt tīram un drošam. Ārpus darba laika jums ir tiesības mājokli atstāt.

Higiēnas telpas: Tualetēm jābūt tīrām un pieejamām. Kad vien jums tas nepieciešams, darba devējam jānodrošina piekļuve tualetes telpām, kurās ierīkota ūdens padeve un pieejamas ziepes vai citi roku mazgāšanas līdzekļi.

Dzeramais ūdens: Jums ir tiesības bez maksas saņemt tīru dzeramo ūdeni.

Karstums: Darba devējiem, uz kuriem attiecas OSHA, ir pienākums jūs aizsargāt no ārkārtēji augstas temperatūras, un jāievieš programma karstuma izraisītu slimību novēršanai.

Ja strādājat ar pesticīdiem vai bīstamām ķīmiskām vielām vai to tuvumā, darba devēja pienākums ir:

- Nodrošināt ziepes un ūdeni roku mazgāšanai.
- Nodrošināt jums darbam nepieciešamos aizsardzības līdzekļus (piemēram, respiratoru vai cimdus) un apmācīt jūs tos atbilstoši lietot.

- Organizēt un apmaksāt darba drošības apmācības par ķīmiskām vielām darba vidē, lai jūs apzinātos un izprastu riskus, ko var radīt vielas, ar kurām strādājat.
- Informēt jūs, kur un kad izsmidzināti pesticīdi, un kad ir droši atgriezties apstrādātajā zonā, lai izvairītos no iespējamā kaitējuma. Izvairieties no tādu vietu apmeklējuma, kurās izmantoti pesticīdi!

Ja uzskatāt, ka jūsu darbs nav drošs un vēlaties, lai tiek veikta pārbaude, vai arī jums nepieciešama plašāka informācija par jūsu tiesībām, zvaniet uz 1-866-4-USA-DOL vai apmeklējiet Darba departamenta (*Department of Labor*) interneta vietni (*dol.gov* vai *migrantworker.gov*).

Ja esat strādnieks/-ce H-2A statusā un jums ir jautājumi vai bažas par veselīgas vides un drošības apstākļiem savā darba vietā, dzīvesvietā vai jums pieejamajā transporta pakalpojumā, zvaniet uz 1-866-487-9243 vai apmeklējiet Nodarbinātības biroju (*Wage and Hour Office*): www.dol.gov/agencies/whd/contact/local-offices.

3. Lūgt palīdzību arodbiedrībām un organizācijām, kas specializējas imigrācijas un darba tiesībās

Vairumā gadījumu jums ir tiesības:

- Apvienoties ar kolēģiem, lai lūgtu darba devēju palielināt jūsu algas vai uzlabot darba apstākļus.
- Izveidot, pievienoties vai atbalstīt savas darba vietas arodbiedrību. **Lai uzzinātu vairāk par šīm tiesībām, apmeklējiet: www.nlrb.gov.**
- Apmeklēt publiskus pasākumus, akcijas un demonstrācijas, kurās tiek pieprasītas augstākas algas vai labāki darba apstākļi.

4. Atstāt darbavietu

- Jums nav jāpaliek savā darbā, ja darba devējs pret jums izturas slikti vai jūs nejutaties droši. **Lai saņemtu palīdzību, varat zvanīt uz Nacionālo cilvēku tirdzniecības palīdzības tālruni (*National Human Trafficking Hotline*) 1-888-373-7888.**
- Ja atstāsi savu darba devēju, jūsu imigrācijas statuss vairs nebūs spēkā, taču ir iespējams, ka jums izdosies statusu mainīt vai atrast darbu pie cita darba devēja. Ja jūsu darba devējs pakļauts tiesībsargniecības aģentūras izmeklēšanas procesam, jūs, iespējams, varat saņemt pagaidu aizsardzību, lai nenotiku jūsu izraidīšana no valsts, un pagaidu darba atļauju. Plašāka informācija pieejama šeit: www.dhs.gov/enforcement-labor-and-employment-laws.

Ja uzskatāt, ka esat cilvēku tirdzniecības upuris un neatkarīgi no jūsu imigrācijas statusa, jūs varat zvanīt uz Nacionālo cilvēku tirdzniecības palīdzības tālruni (*National Human Trafficking Hotline*) 1-888-373-7888 vai Nacionālajai darba attiecību padomei (*National Labor Relations Board*) uz tālruni 1-844-762-6572, lai saņemtu palīdzību un lūgtu sarunu ar reģionālo imigrācijas koordinātoru (*Regional Immigration Coordinator*).

Vairāk darba ņēmējiem paredzētu resursu un informācija par publiskā sektora iestādēm, ar ko sazināties Amerikas Savienotajās Valstīs neskaidrību gadījumā, pieejama šajā vietnē: *MigrantWorker.gov/TrabajadorMigrante.gov*.

5. Nepieļaut diskrimināciju un pakļaušanu seksuāla rakstura aizvainojumiem

- Darba devējam nav tiesību izturēties pret jums slikti vai atšķirīgi vecuma dēļ (ja jums ir 40 vai vairāk gadu), dzimuma, rases, nacionālās izcelsmes un etniskās piederības, ādas krāsas, reliģijas, ģimenes vēstures (ieskaitot ģimenes veselības vēsturi) vai invaliditātes dēļ.
- Lai iesniegtu apsūdzību par diskrimināciju, apmeklējiet interneta vietni www.eeoc.gov/how-file-charge-employment-discrimination. Lai iesniegtu sūdzību par diskrimināciju pilsonības dēļ, apmeklējiet vietni www.justice.gov/crt/filing-charge.
- **Neviens nedrīkst jūs aizskart verbāli, fiziski vai seksuāli.**

6. Nepieļaut jebkādu ekspluatāciju

- Nevienam nav tiesību jūs seksuāli izmantot, tostarp pieskarties jums seksuālā veidā vai piespiest ar viltu vai draudiem jums veikt jebkādas seksuālas darbības, piemēram, skūpstīšanās, dzimumakts, orālais sekss vai vuārisms.
- Plašāku informāciju par darbaspēka ekspluatāciju un cilvēku tirdzniecību skatiet 12. lpp.

Ja uzskatāt, ka jūsu tiesības ir pārkāptas, ziņojiet par to Nacionālajam cilvēku tirdzniecības palīdzības dienestam (*National Human Trafficking Hotline*) uz 1-888-373-7888 (ASV robežās) vai izmantojot kādu no tīmekļa vietnēm, kas norādītas šīs brošūras 15. un 16. lappusē. Ja nerunājat angliiski, izmantojiet tulka palīdzību.

Padoms: Jūsu darba devēja, apakšuzņēmēja vai darbā iekārtošanas starpnieka juridiskās konsultācijas var būt neobjektīvas. Meklējiet padomu pie neatkarīga jurista.

PAPILDU TIESĪBAS PERSONĀM NEIMIGRĀCIJAS STATUSĀ

Vīzas A-3, G-5, NATO-7 un B-1 mājstrādniekiem (-cēm) / mājkalpotājiem (-ām)

Darba devēja pienākums ir piedāvāt jums darba līgumu, kas sagatavots atbilstoši ASV tiesību aktiem, kas paredz, ka līgumā ietvertas sekojošas prasības:

- Tas ir jums saprotamā valodā.
- Tajā norādīta jūsu stundas darba likme, un tai ir jābūt lielākai par minimālo likmi, kas noteikta ASV federālajā, štata vai vietējā regulējumā.
- Tas paredz, ka darba devējs bez maksas nodrošinās darbiniekam dzīvesvietu un ēdināšanu (ja darbinieks dzīvo darba devēja dzīvesvietā) un aviobiļetes turp un atpakaļceļam uz darbinieka mītnes valsti.
- Tas norāda, cik ilgu laiku pirms darba attiecību izbeigšanas darbinieks par to saņem informāciju no darba devēja, un otrādi.
- Tajā minēti visi citi labumi, kas, saskaņā ar ASV regulējumu, tiek nodrošināti mājstrādniekiem/-cēm, piemēram, apmaksāti pārtraukumi, neapmaksātas slimības dienas un darbinieku kompensācija.

Pārliecinaties, ka saprotat līgumu un saņemat tā kopiju. Neparakstiet līgumu, ja nesaprotat, kas tajā teikts.

Papildu prasības personām mājstrādnieku statusā A-3, G-5 un NATO-7

Kā minimums, līgumā jāiekļauj sekojošas prasības:

- Darba devēja apliecinājums ievērot ASV likumdošanu.
- Informācija par darba apmaksas biežumu un formu, darba pienākumiem, noteikto darba laiku nedēļā, brīvdienām, slimības un atvaļinājuma dienām.
- Darba devēja piekrišana nepieprasīt uzglabāšanā jūsu pasi, darba līgumu vai citas personīgās lietas.

H-2A pagaidu vīzas darbam lauksaimniecībā

- Jums nav jāmaksā par darbā iekārtošanas pakalpojumiem. Ja par šo pakalpojumu tiek pieprasīta samaksa, sazinieties ar vietējo ASV vēstniecību vai konsulātu, ja joprojām atrodaties savā mītnes valstī, vai arī ar Nodarbinātības biroju (*Wage and Hour Office*) pa tel. 1-866-487-9243, ja atrodaties Amerikas Savienotajās Valstīs.
- Ne jūsu darba devējs, ne kāda cita persona, kas strādā pie jūsu darba devēja, nevar jūs piespiest uzņemties vai segt jebkādas parādsaistības. Ja tā notiek, zvaniet Nacionālajam cilvēku tirdzniecības palīdzības dienestam (*National Human Trafficking Hotline*) uz 1-888-373-7888, ja atrodaties Amerikas Savienotajās Valstīs, vai uz vietējo ASV vēstniecību vai konsulātu, ja atrodaties savā mītnes valstī.

Jūsu darba devēja pienākums ir:

- Maksāt jums vismaz divas reizes mēnesī par visu jūsu paveikto darbu atbilstoši darba uzdevumā noteiktai vai jūsu darba līgumā norādītajai likmei un datumā, kas noteikts jūsu darba līgumā. Darba samaksas likme var būt augstāka par federālo, štata vai vietējo minimālo algu.
- Nodrošināt vai apmaksāt transportu no vietas, kur jūs saņēmāt darbā iekārtošanas pakalpojumus, uz darbavietu un regulāru ēdināšanu ceļošanas laikā, vai arī atmaksāt jums šīs izmaksas, kad esat nostrādājis (-usi) pusi no paredzētā darba laika saskaņā ar darba līgumu.
- Pirmās darba nedēļas laikā kompensēt izdevumus par transporta pakalpojumiem nokļūšanai uz/no darbavietas un vīzas izmaksas, ja jūsu alga pēc izdevumu segšanas ir mazāka par ASV noteikto minimālo algu.

Ja jūsu pagaidu darba statuss ir H-2A vai H-2B un jums ir jautājumi vai bažas par jūsu tiesībām, zvaniet uz tel. 1-866-487-9243 vai apmeklējiet vietējo Nodarbinātības biroju (*Wage and Hour Office*): www.dol.gov/agencies/whd/contact/local-offices.

Informācija personām H-2A pagaidu statusā darbam lauksaimniecībā

Jūsu darba devēja pienākums ir:

- Sagatavot rakstisku darba līgumu jums saprotamā valodā. Tajā jāiekļauj informāciju par atalgojumu, paredzamo darba attiecību periodu, darba laiku, darbinieka labumiem (piemēram, transporta izdevumu kompensācijas, mājoklis, ēdināšana vai gatavošanas iespējas dzīvesvietā) un visiem atvilkumiem no jūsu algas. Kamēr strādājat H-2A statusā, jums nevar piemērot atvilkumus no algas par ASV sociālās un veselības apdrošināšanas organizēšanu.

- Nodrošināt bezmaksas drošu un tīru mājokli.
- Nodrošināt bezmaksas transportu no jūsu dzīvesvietas uz darba vietu.
- Organizēt drošu pārvadāšanu, ko veic licencēti autovadītāji apdrošinātos transportlīdzekļos, kuros pieejams viss nepieciešamais drošības aprīkojums.
- Nodrošināt 3 ēdienreizes dienā vai ērti un bez maksas izmantojamu ēdiena gatavošanas vietu.
- Nepiemērot sodus un neaizliegt jums tikt ar valsts iestāžu darbiniekiem vai juridisko pakalpojumu sniedzējiem, kas sniedz informāciju par jūsu tiesībām un var palīdzēt sagatavot sūdzības.
- Nodrošināt vai apmaksāt transportu, izmitināšanu un ēdienreizes, kad ceļojat no darba vietas uz mājām savā mītnes valstī pēc tam, kad esat nostrādājis (-usi) darba līgumā noteikto termiņu.
- Piedāvāt jums darbu vismaz 3/4 apjomā no darba līgumā noteikto darba dienu skaita vai samaksāt par dīkstāves stundām.

Informācija personām H-2B pagaidu statusā darbam nozarēs, kas nav saistītas ar lauksaimniecību

Jūsu darba devēja pienākums ir:

- Sagatavot rakstisku darba līgumu jums saprotamā valodā. Tajā jāiekļauj informācija par atalgojumu, paredzamo darba attiecību periodu, darba laiku, darbinieka labumiem (piemēram, transporta izdevumu kompensācijas, mājoklis, ēdināšana vai gatavošanas iespējas dzīvesvietā) un visiem atvilkumiem no jūsu algas.
- Apmaksāt transporta, dzīvesvietas un ēdināšanas izdevumus pārbraukšanas laikā no darba vietas uz mājām savā mītnes valstī, ja esat nostrādājis (-usi) darba līgumā noteikto periodu vai, ja jūsu darba devējs ļauj jums doties prom pirms nolīgta perioda beigām.

J-1 – apmaiņas programmu dalībnieku vīzas

- Jūsu apstiprinātajā dokumentā (*Form DS-2019*) ir precīzi norādīts jūsu programmas periods, apmaiņas kategorija, sponsora nosaukums un vieta, kurā paredzēta jūsu apmaiņas programmas norise. Jūsu sponsoram programmas laikā ir jāatjaunina jūsu DS-2019, lai atspoguļotu visas izmaiņas, kas attiecas uz finansējumu, programmas norises vietu un datumiem.

Padoms: Jūsu darba devējam ir jāizmaksā jūsu atalgojums savlaicīgi. Amerikas Savienotajās Valstīs ir ierasta prakse, ka darbiniekiem algu izmaksā reizi divās nedēļās, lai gan jūsu darba līgumā iespējams noteikt citu samaksas grafiku.

- Jūsu sponsoram ir jāizskaidro visas jūsu apmaiņas programmas izmaksas, nosacījumi un noteikumi, tostarp jāizsniedz rakstiska izziņa par darbu, kuru piekristat veikt, par noteiktās algas apmēru un par to, cik stundu jums būs jāstrādā, ja uz jums attiecas stundu darba nosacījums.
Ja radusies steidzami risināma situācija sakarā ar jūsu veselību, drošību vai labklājību, aicinām zvanīt uz ārkārtas palīdzības tālruni (*J-Visa Emergency Hotline*): 1-866-283-9090. Par vispārīgiem jautājumiem vai situācijām aicinām sūtīt e-pastu uz šo adresi: Jvisas@state.gov.
- Jūsu sponsoram ir jāpārlicinās, ka jums ir veselības, repatriācijas un evakuācijas apdrošināšana, taču sponsora pienākums nav jums to apmaksāt.

Vasaras darbs un ceļošana / Summer Work Travel

Ja esat no valsts, kurai ar ASV ir bezvīzu režīms, un ieradāties ASV pirms atradāt darba vietu, jūsu sponsora pienākums ir palīdzēt jums atrast darbu ASV, ja jūsu darba meklējumi vienas nedēļas garumā bijuši neveiksmīgi. Sponsoriem arī jāsniedz saprātīga palīdzība visiem "Vasaras darba un ceļošanas" dalībniekiem, kas savas programmas laikā vēlas mainīt darbavietu. Pirms dalībnieki var sākt strādāt atbilstoši programmas prasībām sponsoru pienākums ir izvērtēt un apstiprināt visu "Vasaras darba un ceļošanas" programmas dalībnieku sākotnējās un jebkādas citas papildu darba vietas.

Stažieris vai praktikants / Intern or Trainee

Jūsu sponsoram ir jāizsniedz stažiera vai praktikanta nodarbināšanas plāns (*Form DS-7002*), kas ietver rakstisku informāciju par visiem ienākumiem, ko saņemsiet, un programmas apmācības mērķu kopsavilkumu. Minimālais darba laiks ir vismaz 32 stundas nedēļā.

Sponsoram ir jāsaņem rakstiska informācija par izmaksām un nodevām, kas jums būs jāmaksā, kā arī ikdienas izdevumu aprēķins Amerikas Savienotajās Valstīs.

Jūsu sponsoram ir jāpārlicinās, ka jums ir veselības, evakuēšanās un repatriācijas apdrošināšana, taču sponsora pienākums nav jums to apmaksāt.

Auklīšu programma / Au Pair:

Jūsu viesģimenei ir jānodrošina jums iespēja pieteikties un apmeklēt nodarbības izglītības iestādē, kas paredzēta personām, kas jau ieguvušas vidusskolas izglītību, kā arī jāsedz nodarbību maksa līdz \$ 500 apmērā. Ja jūsu programmas sponsors ir organizācija *EduCare au pair*, jūsu viesģimenes pienākums ir segt izglītības nodarbību izdevumus līdz pat \$1000 apmērā.

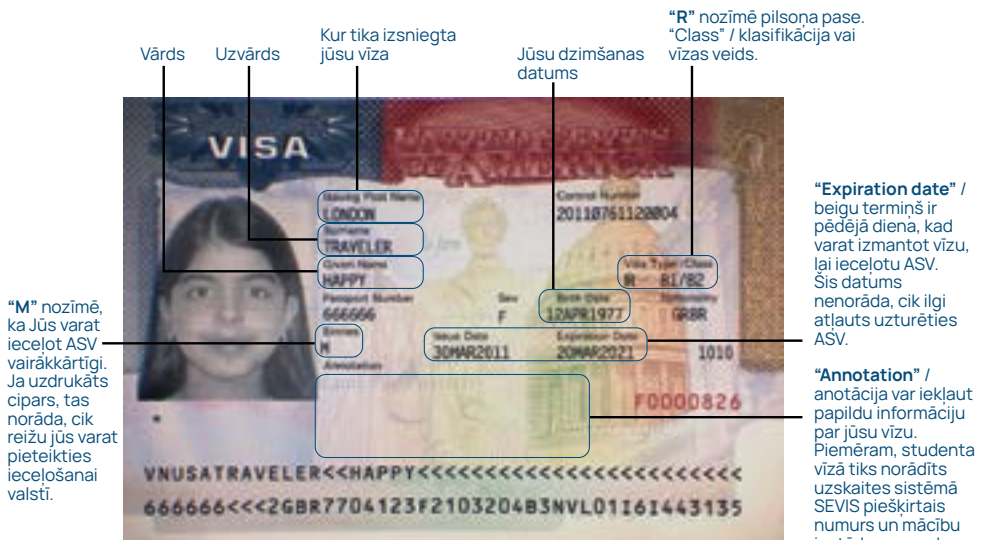
Nav atļauts jūs nodarbināt vairāk par 10 stundām dienā vai vairāk par 45 stundām nedēļā. Ja esat *EduCare au pair* programmā, nav atļauts jūs nodarbināt vairāk par 10 stundām dienā vai vairāk par 30 stundām nedēļā.

Jūs sponsorējošās organizācijas pārstāvim ar jums jāsazinās vienu reizi mēnesī un arī regulāri jāsazinās ar jūsu viesģimeni.

NEIMIGRĀCIJAS VĪZA

Neimigrācijas vīza ir ASV valdības izdots dokuments, kas ļauj personām, kas ceļo uz Amerikas Savienotajām Valstīm, pieprasīt ieceļošanas atļauju noteiktam nolūkam, tostarp, lai strādātu, mācītos vai piedalītos kultūras apmaiņas programmā. **Vīza ir jāpieprasa ASV vēstniecībā vai konsulatā ārzemēs.** (Ievērojiet: Kanādas pilsoņi pieprasa J-1 statusu iebraukšanas punktā uz ASV robežas.) Kad iegūta neimigrācijas vīza, varat ceļot uz Amerikas Savienotajām Valstīm un uzrādīt to ASV Imigrācijas dienesta amatpersonai (*Customs and Border Protection/CBP Officer*). Ja vīzas derīguma termiņš vairs nav spēkā, pirms došanās uz ASV ir jāsaņem jauna vīza. Plašāka informācija par vīzas pieprasīšanu un ASV vīzām lasāma šeit: ***usvisas.state.gov***.

Kad CBP dienesta darbinieks atļaus jums iebraukt Amerikas Savienotajās Valstīs, elektroniski tiks izveidota veidlapa I-94 /Form I-94 (dažreiz tā var būt papīra formātā). Tajā norādīts jūsu ieceļošanas datums, vīzas kategorija un datums, līdz kuram jums jāatstāj ASV. Lai jūsu uzturēšanās ASV būtu likumīga, Jums jāizbrauc no ASV pirms atļautās uzturēšanās termiņa beigu datumam (*"admitted until"*), ja vien jūs ASV Pilsonības un imigrācijas dienestam (*U.S. Citizenship and Immigration Services (USCIS)*) neiesniedzat lūgumu uzturēšanās termiņa pagarināšanai. **Savu I-94 ierakstu jūs varat redzēt vietnē <https://i94.cbp.dhs.gov>.**

CILVĒKU TIRDZNIECĪBA

Cilvēku tirdzniecība ir smags noziegums, kad tiek izmantots spēks, krāpšana vai piespiešana, lai piespiestu citu personu veikt kādu darbu, nodrošināt pakalpojumus vai iesaistīties komerciālā dzimumaktā. Ja komerciālā dzimumaktā iesaista personu, kas jaunāka par 18 gadiem, šāda rīcība tiek uzskatīta par cilvēku tirdzniecību, pat ja nav bijis pielietots spēks, krāpšana vai piespiešana. Komerciāls dzimumakts ir jebkuras lietas, kurai ir vērtība (ieskaitot mājokli, aizsardzību, pārtiku, naudu) apmaiņa pret seksuālu pakalpojumu.

Zvanot uz Nacionālo cilvēku tirdzniecības palīdzības tālruni (*National Human Trafficking Hotline*), iespējams saņemt informāciju par palīdzības pakalpojumiem un vietējā atbalsta pieejamību. Zvaniet uz Nacionālo cilvēku tirdzniecības palīdzības tel. 1-888-373-7888, ja jūs vai kāds, ko pazīstat, varētu būt iesaistīts vienā vai vairākās no turpmāk uzskaitītajām situācijām:

Draudi un iebiedēšana

Nevienai personai nav tiesību izmantot draudus, iebiedēšanu vai citas pazemojošas metodes, lai panāktu, ka jūs vai citi baidās pamest darba vietu. Piemēram:

- Sišana, fiziska aizskaršana vai seksuāla vardarbība pret jums vai citiem;
- Draudēšana piekaut un izrēķināties vai seksuālas vardarbības draudi attiecībā pret jums vai citām personām;
- Aizliegšana jums atstāt darbavietu vai dzīvesvietu;
- Aizliegums un šķēršļu radīšana bez jebkāda iemesla, lai jūs nepieķļūtu saviem medikamentiem vai citas personas medikamentiem, ja rūpējaties par citu personu;

- Draudi nodarīt jums vai jūsu ģimenei kaitējumu, izraidīt jūs no valsts vai aizturēšanas draudi, ja sūdzēsieties par sliktu izturēšanos, rakstīsiet iesniegumu par savu situāciju vai meklēsiet palīdzību;
- Kaitējuma nodarīšana citiem darbiniekiem, kas mēģinājuši aizbēgt, sūdzēties, ziņot par situāciju vai meklēt palīdzību;
- Draudēšana, ka jūs iekļaus "melnajā sarakstā", lai jūs nevarētu atgriezties un strādāt Amerikas Savienotajās Valstīs.

Piespiešana strādāt, lai dzēstu parādus

Nevienam nav tiesību piespiest jūs veikt vai turpināt pildīt kādus pienākumus, sniegt pakalpojumus vai iesaistīties komerciālās seksuālās darbībās un atturēt jūs no aiziešanas no darba vietas. Nevienam nav tiesību pēkšņi veikt izmaiņas jūsu parādsaistību apjomā, lai jums būtu grūtāk tās apmaksāt, vai likt jums domāt, ka jums jāturpina strādāt, līdz parādu dzēšanai. Šādu manipulāciju piemēri ir sekojoši:

- Apgalvojumi, ka uz jums attiecas lielas parādsaistības, ko grūti apmaksāt saprātīgā termiņā;
- Apgalvojumi, ka jūsu parādsaistības ir lielākas nekā jūs sākotnēji uzņēmāties, vai ka parādsaistības ir par lietām, par ko jūs nebijāt vienojušies;
- Jaunu maksājumu iekasēšana par transporta pakalpojumiem, mājokļa un pārtikas nodrošināšanu un citiem izdevumiem, par ko jūs iepriekš nebijāt vienojušies; un
- Jaunu maksājumu un soda naudu iekasēšana par pārkāpumiem, par nepietiekamas peļņas gūšanu, par darba pienākumu, pakalpojumu vai komerciālu seksuālu darbību rezultātiem nepietiekamā apjomā.

Padoms: Detalizēti pierakstiet visus nekorektos komentārus un/ vai darbības, kas vērstas pret jums no jūsu darba devēja puses, un pierakstiet visu liecinieku vārdus un tālrunu numurus.

Aizliegumi atstāt darbavietu, paust bažas vai lūgt palīdzību

Nevienam nav tiesību jums aizliegt atstāt darbavietu, paust bažas vai lūgt palīdzību. Piemēram, sakot, ka jūs nevarat atstāt darba vietu, vai nosakot ierobežojumus, kur jūs drīkstat doties, kad nestrādājat.

- Jūsu pasei, vīzai, dzimšanas apliecībai vai citiem personu apliecinošiem dokumentiem vienmēr jābūt jums pieejamiem. Nevienam nevajadzētu jums tos atņemt;
- Jums vajadzīgs pietiekams miega un pārtikas daudzums, atpūta un nodrošināti veselības pakalpojumi nepieciešamības gadījumā. Attiecībā uz šiem jautājumiem nevienam nav tiesību noteikt ierobežojumus; un
- Ir nepieciešams nodrošināt jums iespējas sazināties ar ģimeni, citiem darbiniekiem, klientiem vai ar citām personām, piemēram, ar juridisko vai sociālo dienestu darbiniekiem. Nevienam nav tiesību ierobežot jūsu iespējas brīvi sazināties vai uzraudzīt jūsu sarunas.

Meli

Nevienam nav tiesību jums melot vai izmantot viltu, lai liktu jums pildīt kādus pienākumus vai komerciālas seksuālas darbības.

Piemēri, kas liecina par meliem un viltu, ir sekojoši:

- nepatiesi solījumi par darba veidu, darba laiku, darba vai dzīves apstākļiem un atalgojumu;
- piespiešana strādāt ievērojami vairāk stundu sliktākos apstākļos vai par zemāku atalgojumu, kā solīts;
- apgalvošana, ka jums nav nekādu tiesību;
- pārliecināšana, ka jums neviens neticēs vai ka jūs izraidīs no valsts, ja mēģināsi pamest darbavietu un meklēt palīdzību;
- pieprasīšana, lai jūs melojat par darba devēju vai par citiem darbiniekiem;
- viltus apsolījumu piemērs ir situācija, kad saka, ka jums nodrošinās medmāsu darbu, bet patiesībā darba pienākums ir veco ļaužu pansionāta uzkopšana; vai arī apsola auklītes darbu, bet vēlāk piespiež nodarboties ar eksotisko deju priekšnesumiem vai iesaista komerciālās seksuālās darbībās.

Vai darba devējs var jūs deportēt, ja ziņosiet par likuma pārkāpumiem?

Ir programmas, kas aizsargā tādas personas, kas ziņo par vardarbību vai ļaunprātīgu izmantošanu. Šīs programmas paredz, ka varat palikt Amerikas Savienotajās Valstīs pat tad, ja aizejat no savu darba devēja. Jums nav jābaidās meklēt palīdzību pat tad, ja jums ir bažas par savu imigrācijas statusu. **Zvaniet uz Nacionālo cilvēku tirdzniecības palīdzības tālruni (*National Human Trafficking Hotline*) 1-888-373-7888, lai noskaidrotu savas iespējas.** Nacionālais cilvēku tirdzniecības palīdzības tālrunis nav valsts vai tiesībsargniecības iestāde.

Padoms: Pēc ierašanās Amerikas Savienotajās Valstīs, turat savu pasi un citus ceļošanas dokumentus drošā vietā, kur varat tiem piekļūt jebkurā laikā. Jūsu darba devējam nav tiesību paņemt jūsu pasi.

APMEKLĒJIET ŠĪS TĪMEKĻA VIETNES, LAI IEGŪTU PLAŠĀKU INFORMĀCIJU:

- Vīzas pieprasīšanas process un jūsu ASV vīza: usvisas.state.gov.
- Cilvēku tirdzniecība: www.state.gov/j/tip.
- J-1 vīzas apmaiņas programmu dalībniekiem: j1visa.state.gov.
- Vienlīdzība un jūsu tiesības nepieļaut diskrimināciju darbavietā jūsu rases, ādas krāsas, reliģijas, dzimuma (ieskaitot, ja esiet grūtniece), izcelsmes valsts, vecuma (ja jums ir 40 vai vairāk gadu), invaliditātes vai ģenētiskās informācijas dēļ, kā arī jūsu tiesības iesniegt pretenziju par diskrimināciju: www.eeoc.gov.
- Jūsu tiesības uz darba drošību vai, ja uzskatāt, ka jūsu darba vide nav droša, un ja vēlaties pieprasīt darba vietas pārbaudi: www.osha.gov.
- Kā noskaidrot, vai darba devējs veicis ieturējumus no jūsu darba algas: webapps.dol.gov/wow.
- Jūsu tiesības uz godīgu samaksu: www.dol.gov/WHD/immigration.
- Kā iesniegt sūdzību par darba algas maksājumiem: <https://dol.gov/agencies/whd/contact/complaints>
- Jūsu tiesības nepieļaut diskrimināciju jūsu pilsonības dēļ un tiesības iesniegt sūdzību par diskrimināciju: www.justice.gov/crt/filing-charge.
- Jūsu tiesības apvienoties ar citiem darbiniekiem, lai panāktu augstāku atalgojumu vai labākus darba apstākļus, ieskaitot, kā iesniegt sūdzību: www.nlrb.gov.
- Jūsu tiesības, pienākumi un izņēmumi veselības apdrošināšanas jautājumos: localhelp.healthcare.gov (angļu valodā) un ayudalocal.cuidadodesalud.gov (spāņu valodā).
- Jūsu tiesības, ja esat nozieguma upuris. Likums par noziegumos cietušo tiesībām: <https://www.justice.gov/criminal/criminal-vns/victim-rights-derechos-de-las-victimas>
- I-94: <https://i94.cbp.dhs.gov/I94>
- Iespējamā darba devēja petīcijas statuss, Amerikas Savienoto Valstu Pilsonības un Imigrācijas Dienesta vietne (*United States Citizenship and Immigration Services (USCIS)*): <https://egov.uscis.gov>
- USCIS resursi cilvēku tirdzniecības jomā:
 - <https://www.dhs.gov/blue-campaign/resources-available-victims>
 - <https://www.uscis.gov/humanitarian/victims-of-human-trafficking-and-other-crimes>

Amerikas Savienoto Valstu Pilsonības un Imigrācijas Dienesta (*United States Citizenship and Immigration Services (USCIS)*) programmas, kas nodrošina atbalstu strādniekiem, piemēram, T un U neimigrācijas statusu:

- <https://www.uscis.gov/humanitarian/victims-of-human-trafficking-and-other-crimes>
- Atbalsts bēgļiem un lietu administrēšanas pakalpojumi, ja rodas bažas par cilvēku tirdzniecību, apmeklējiet Cilvēku tirdzniecības apkarošanas biroja (*Office on Trafficking in Persons (OTIP)*) vietnes:
 - <https://www.acf.hhs.gov/otip/victim-assistance/child-eligibility-letters>
 - <https://www.acf.hhs.gov/otip/victim-assistance/certification>

Informācijas resursi (pieejami 8 valodās, tostarp angļu, spāņu, arābu, ķīniešu, Haiti kreoliešu, portugāļu, vjetnamiešu un tagalogu valodā) un atbildes uz visbiežāk uzdotajiem ārvalstu darbinieku jautājumiem pieejamas vietnēs: ***MigrantWorker.gov*** vai ***TrabajadorMigrante.gov***

Padoms: Ieteicams rakstiski piefiksēt visu savu nostrādāto darba laiku. Iekārtojiet piezīmju grāmatiņu un pierakstiet visas dienas un stundas, kad strādājāt, kāda bija darba samaksa, kādā datumā saņēmāt samaksu, pierakstiet visus ieturējumus, kas atskaitīti no jūsu algas, un šo atskaitījumu iemeslus.

NEDĒĻAS DARBA ŽURNĀLA PARAUGS

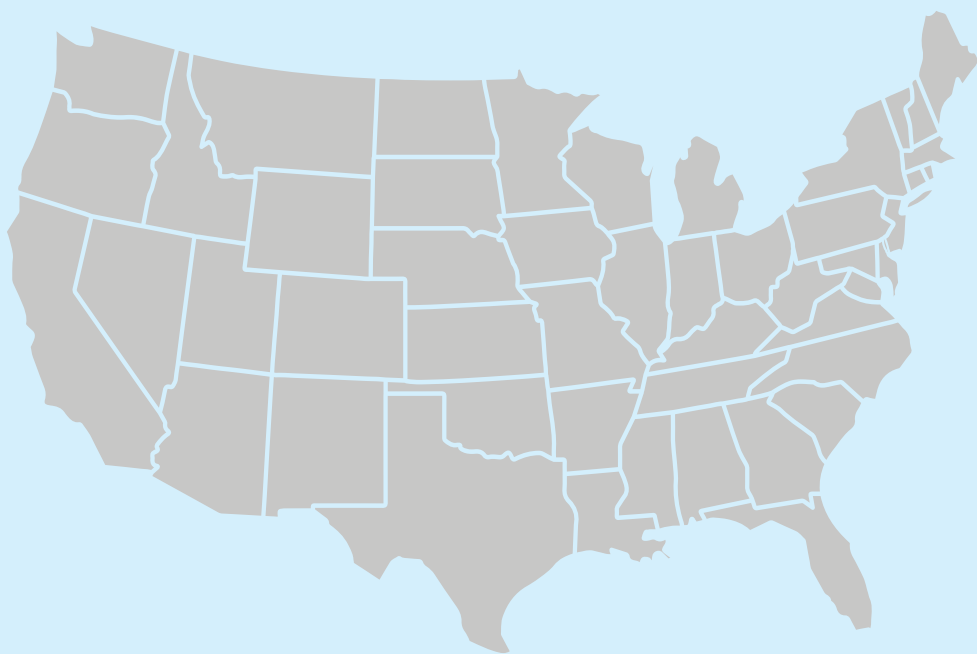
Darbinieks:		Darba vadītājs:	
Datums	Darbības	Stundas	Apmaksa
		Ierados: _____ Izgāju: _____ Kopā: _____	

Darbinieks:		Darba vadītājs:	
Datums	Darbības	Stundas	Apmaksa
		Ierados: _____ Izgāju: _____ Kopā: _____	

Darbinieks:		Darba vadītājs:	
Datums	Darbības	Stundas	Apmaksa
		Ierados: _____ Izgāju: _____ Kopā: _____	

AMERIKAS SAVIENOTĀS VALSTIS

Izmantojiet viedtālruna kameru un
noskanējiet šo kvadrātkodu, tad atveriet
redzamo saikni, lai iegūtu piekļuvi šīs
brošūras elektroniskajai versijai un
videomateriālam:

ASV Valsts departaments

Šī brošūra izveidota saskaņā ar 2008. gada Viljama Vilberfosa vārdā nosauktā
Cilvēku tirdzniecības upuru aizsardzības pasākumu atkārtotas piešķiršanas likuma
110-457 202. daļu (*William Wilberforce Trafficking Victims Protection
Reauthorization Act of 2008, Public Law 110-457*).